

در آستانه صدور احتمالی قطعنامه شورای حکام صورت گرفت

قطع فعالیت تعدادی از دوربین‌های فرآپادمانی آژانس در ایران

صفحه ۳

ده‌ها کشته و زخمی
حاصل بر خورد
قطار با بیل مکانیکی

دومینوی حوادث به قطار رسید

✓ رئیس‌جمهور باز هم
دستور پیگیری داد؛
رستم قاسمی
ابراز شرمندگی کرد

صفحه ۴

سرمقاله

سیدحسین امین

با مرگ سید محمود دعایی اولین سفیر بعد از انقلاب ایران در عراق، بعضی از دانش‌گامیان و روشنفکران دوباره او را انتقاد کرده‌اند که وی در جلوگیری از حمله صدام از عهده انجام وظایف سفارتش برنمی‌ماند است و شاید اگر سفیری آزموده و مجرب در بغداد می‌داشتیم، می‌توانست از حمله صدام به ایران جلوگیری کند.

یادداشت حاضر را برای روشنگری در این موضوع به طور عام، و نه به دلیل دفاع از شخص خاص یا به دلیل مناسبات و روابط شخصی خودم با مرحوم دعایی بر قلم می‌آورم. امید که در تبیین و شفاف شدن موضوع تاثیرگذار باشد.

آنچه مسلم است، این که محاسبات صدام حسین در حمله به ایران، ربطی به هویت و شخصیت سفیر جمهوری نوپای ایران در بغداد نداشت، بلکه محمول ارزیابی او از وضع موجود بود. موضوع اول، عکس‌العمل صدام نسبت به خطرات صدور انقلاب ایران به کشور عراق با اکثریت شیعه، و فراخوان امام خمینی به انقلاب عراقی‌ها علیه او بود. مطلب دوم و همزمان، افول قدرت نظامی ایران در پی انقلاب بود.

ایران قبل از انقلاب از نظر نظامی در خاورمیانه قوی‌ترین بود، و شاه ایران نه‌تنها در سایه حمایت آمریکا با رزمایش نیروی دریایی و راندن کشتی ابن سینا در آبهای مرزی، ادعاهای عراق را نسبت به ارون‌درو خنثی کرده بود، بلکه در سطح گسترده منطقه هم با اعزام کمک نظامی به طیار، خطر حمله کمونیست‌های یمین به عمان و مسقط را خاموش کرد، و فراتر از آن، همسو با دولت ایالات متحده در ویتنام حضور نظامی یافت.

تفوق نظامی ایران بر عراق، در ۱۹۷۵ با توجه به حمایت ایران از جنگ‌های پارتیزانی کردهای عراق به رهبری بارزانی علیه دولت مرکزی عراق، صدام را مجبور کرد که به خواسته‌های ایران برای قبول خط تلویک به عنوان مرز آبی ایران و عراق در ارون‌درو تن دردهد و معاهده ایران و عراق ۱۹۷۵ الجزایر را امضاء کند. اما به فاصله کمتر از چهار سال، تیم ملی امید کشورمان از صعود به دور بعدی مسابقات قهرمانی زیر ۲۳ سال آسیا بازماند تا ما همچنان شاهد ناگامی تیم‌های فوتبال ایران در رده‌های پایه‌ای باشیم در حالی که به اندکان اکثر کارشناسان ظرفیت و توانمندی بازیکنان ما بیشتر از اینهاست. پس از این ناگامی مهدوی‌کیای جوان مشکل تیم را «کل زدن» و «ضعف بدنی» عنوان کرد اما اشاره نکرد که این مشکلات را چه

دعایی و جنگ ایران و عراق

با انقلاب ۱۹۷۹ این توازن قوا برهم خورد. رژیم پهلوی به عنوان «اندارم آمریکا در منطقه» سقوط کرد. ایران انقلابی، ارتش تربیت شده و آموزش یافته را به عنوان پشتیبان رژیم طاغوت، تضعیف کرد و قراردادهای نظامی با آمریکا را فسخ کرد.

این شرایط نظامی تضعیف شده نیروهای مسلح ایران، صدام را که در ۱۹۷۵ تحقیر شده و برای رهایی از حملات بارزانی‌ها که به وسیله ایران پشتیبانی می‌شدند، با ایران به توافق رسیده بود، در شرایط برتر قرار می‌داد. جو بین‌المللی هم علیه ایران بود و صدام تصمیم گرفت که با حمله به ایران هم تحقیر سابق را جبران کند و معاهده ۱۹۷۵ را یکطرفه ابطال کند که در حقوق بین‌الملل و نظم جهانی توجیهی نداشت و هم از خطر صدور انقلاب اسلامی ایران به عراق و دیگر کشورهای مسلمان جلوگیری کند که دلخواه دولت‌های نگران منطقه و در نظرم دوقطبی آن روز جهان، مطلوب جهان سرمایه داری به سرکردگی آمریکا بود و هم در اجرای اهداف ایدئولوژیکی ناسیونالیستی حزب بعث، می‌توانست عراق را خوزستان را با عراق متحد کند که جهان به آن امور بهایی نمی‌داد و ممکن بود اقلیتی از پیروان مکتب میشل اغلب را در حزب بعث خوشحال کند. در این شرایط از نگاه صدام، آنچه محلی از اعراب نداشت، شخصیت، هویت، مواضع و علائق و گفتار و رفتار فردی سفیر ایران در بغداد بود. آن هم سفیری همچون دعایی که سال‌های مدید قبل از انقلاب با گویندگی در رادیو بغداد علیه شاه ایران با حداقل امکانات در زی طلبگی در اتاقکی در بغداد و در حجره‌ای در نجف می‌زیست و ارتباطات سالم و زندگی ساده و بی‌پیرایه او، از چشم استخبارات عراق و نیروهای امنیتی صدام پنهان نبود.

منتقدان نقاد، مدعی‌اند که صدام حسین قبل از حمله به ایران، سفیر وقت ایران یعنی دعایی را احضار کرده و به او گفته است که به تهران بگویی دست از اخلاخ در عراق و تحریک شیعیان به تکرار انقلاب اسلامی ایران در عراق بردارد و گرنه، به ایران حمله می‌کند.

اولا دعایی در حیات خود، احضارش و دیدارش را با صدام انکار می‌کرد. مسن احتمال می‌دهم که

اگر احضاری هم صورت گرفته باشد، دعایی باید به وزارت خارجه عراق احضار شده باشد، نه به ملاقات صدام. منتقدان می‌گویند که دعایی پیام صدام را به مهندس بازگان رسانده است، ولی دعایی می‌گفت در زمان آغاز اولین تحرکات نظامی عراق به مرزهای ایران، انتخابات ریاست جمهوری انجام شده بود و ابوالحسن بنی‌صدر مستقر بود و بازگان دیگر نقشی نداشت.

آنچه با شناخت رابطه دعایی با مراجع قدرت در ایران، برای من موجب افتخار وجدانی می‌شود، این است که دعایی باید جو ضایرانی عراق و احتمال حمله صدام به ایران را نه به بازگان و بنی‌صدر، بلکه به شخص پیر و مقتدا و مراد خود امام خمینی منتقل کرده باشند. این کسه دعایی گزارش محل مأموریت خود را که سال‌ها کشور محل تبعید امام خمینی بوده است، به امام و پیشوای خود ندهد، از حساب احتمالات خارج است. نتیجه‌گیری من این است که انگیزه‌ها و ملاحظات صدام حسین در حمله به ایران، چیزی نبود که حتی تغییر مواضع امام خمینی بتواند مانع آن حمله شود، چه رسد به گفتار و رفتار دعایی در مقام سفیر یا کل دستگاه دیپلماسی ایران، بلکه مذاکره، قول و قرار یا خواهش و التماس مثلا بازگان نخست‌وزیر یا بنی‌صدر رئیس جمهور، کمترین تأثیری نمی‌توانست در تصمیم صدام داشته باشد.

به‌علاوه، حمله بعدی صدام حسین به کویت نشان داد که تصمیم او به آغاز جنگ بخشی از ساختار ذهنی مستبدانه قهرمان پرور و غرورآفرینی شخصیتی کاذب خود او هم بوده است. با این ملاحظات، اگر احتمال سهو و خطای سفیران امثال دعایی هم برود که البته چون کاریر دیپلماتیک نداشتند، احتمال این قصور نه تقصیر، بالاست، باز هم موثر در نفس امر نبوده است. به عبارت دیگر، رفتار سفیر ایران در بغداد هرچه متغیر هم می‌بود، در نتیجه تصمیم صدام در آغاز حمله به ایران بی‌اثر بود. من این مطالب را همان چهل سال پیش در مقالاتی به انگلیسی در فصلنامه مطالعات حقوق بین‌الملل و حقوق تطبیقی دانشگاه لندن نوشتم و دیگر در اینجا تکرار نمی‌کنم.

خبر

مراسم ترحیم حجت‌الاسلام دعایی بر گزار شد

مراسم ترحیم حجت‌الاسلام دعایی، مدیر موسسه اطلاعات چهارشنبه با حضور جمع کثیری از اهالی فرهنگ و هنر و سیاسیون در مسجد نور فاطمی تهران برگزار شد.

حسین روحانی، سیدحسین خمینی، آیت‌الله سید محمد موسوی بجنوردی، محمدجواد ظریف، مصطفی کواکبیان، علی لاریجانی، هادی خامنه‌ای، اسحاق جهانگیری، محمد مهدی اسماعیلی، اسماعیل قانلی، محسن هاشمی، سیدرضا صالحی امیری، محمدرضا عارف، حجت‌الاسلام سید علی‌اکبر ابوترابی‌فرد، سید عبدالواحد موسوی لاری، محمد شریعتمداری، سید محمدعلی ابطی، غلامرضا نصاری، قدرت‌الله علیخانی، حسین مرعشی، محمود واعظی، مرتضی الویری، مسیح مهاجری، حجت‌الاسلام محقق داماد، علی بهادری جهرمی، محمد مخبر، محمد نعیمی‌پور، پیروز حناچی، غلامحسین کرباسچی، بهرام قاسمی، علی اکبر صالحی، محسن حاجی‌میرزایی، حسینعلی امیری و جمعی از اهالی فرهنگ، رسانه و سیاست از حاضران در این مراسم بودند.

حجت‌الاسلام سیدمحمود دعایی، مدیرموسسه اطلاعات ایران ظهر یکشنبه - ۱۵ خرداد ماه - در سن ۸۱ سالگی بر اثر ایست قلبی دار فانی را وداع گفت. مراسم تشییع و خاکسپاری پیکر محمود دعایی سه شنبه، ۱۷ خردادماه برگزار شد.

یادداشت

شکاف در جبهه وایکینگ‌ها

این کشور باشد شعاری عامه پسندانه است که نشان از هوش سیاسی دولتمردان حزب راست و میانه در کسب حداکثر منافع ملی از رویدادهای تاریخی همچون جنگ روسیه و اوکراین دارد. با این حال، تصمیم حزب میانه رو در پیوستن به ناتو - علی‌الخصوص در پیچ تاریخی کنونی - اشتباهی استراتژیک است که وضعیت میان مدت حزب راست، میانه رو و چپ را در موقعیتی تعیین کننده و مخاطره آمیزی قرار خواهد داد.

شاید یکی از دلایل اتخاذ چنین تصمیمی را بتوان تمرکز حزب سوسیال میانه رو برای کسب رای حداکثری در انتخابات چند ماه آتی پارلمان برشمرد که متعلا تحقق خواهد یافت. با وجود این، در میان مدت تصمیم فنلاند و پس از آن سوئد کنشسیار تصمیمات سیاسی آتی در عرصه جهانی است.

این تصمیم، کشورهای جهان را از دو موضوع مهم مطلع می‌سازد. اولاً، بر خلاف جنگ رسانه ای قدرتمند در ضعیف نشان دادن جبهه روسیه در مقابل اوکراین، جمیع قدرت‌های غربی به این نتیجه رسیده‌اند که روسیه به هر شکل ممکن به اهداف ژئوپلیتیک خود در اوکراین دست خواهد یافت و چنین سیاسی جهان دستخوش تغییر خواهد شد. ثانیاً، متعاقب وقوع چنین شرایطی، سوئد میان وایکینگ دامن خواهد زد.

روز دوشنبه ششم ژوئن در سوئد جشن استقلال سیاسی و مردم‌سالاری برگزار شد. هر ساله در روز ملی، دو رویداد تاریخی مورد تحسین و توجه قرار می‌گیرد. انتخاب گوستاو واسا (Gustav Vasa) به سمت شاهنشاه کشور سوئد در سال ۱۵۲۳ که موسس سوئد مدرن شناخته می‌شود و جدا شدن سوئد از اتحاد کالمار که طی آن سوئد، دانمارک و نروژ توسط یک پادشاه اداره می‌شد. در سوئد این دو رویداد نمادهای مردم سالاری و استقلال سیاسی کشور تلقی می‌شوند. اما آیا به واقع آرمان سوئد بی طرف با سیاست‌هایی مستقل به شکوهی برگزاری جشن ملی محقق شده است؟

در منازعات جهانی، سوئد آنچنان هم که به نظر می‌رسد بی طرف نبوده است. کمک به آلمان‌های نازی در استفاده از خطوط ریلی برای انتقال تسلیحات یا پیوستن به اتحادیه اروپا نمایانگر یک حقیقت تلخ برای شهروندانی است که استقلال سیاسی و مردم سالاری را هر ساله در این کشور جشن می‌گیرند. آرمان بی‌طرفی سوئد بیش از آنکه بخش جدایی‌ناپذیر سیاست کلان

علی‌علی پور فلاح پسند

مردم‌سالاری آنلاین در آیگپ
@mardomsalari1